

Chișinău, 2005, p. 177-185). Acesta va fi aplicat și dezvoltat în procesul elaborării mai multor lucrări cu profil didactic

În anul 2006, în contextul optimizării infrastructurii sferei științei și inovării, prin absorbție, grupul condus de dr. Elena Postolachi, împreună cu cercetătorii muzeografi ai Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală, a fondat Secția de Etnografie a instituției muzeale. Prioritățile cercetării nu s-au schimbat esențialmente. Acestea au fost centrate pe punerea în valoare a moștenirii artistice, pornind de la patrimoniul muzeal. Acum când nu se mai pot organiza expediții științifice de amploare, este o mare favoare să dispui de o bază de cercetare atât de bogată.

Eforturile i-au fost răsplătite de-a lungul activității sale prodigioase. I s-a conferit titlul onorific *Eminent al Culturii* (1980), gradul de Cercetător științific la specialitatea etnografie (1990), Om Emerit (2008). Este membru al Consiliului specializat pentru susținerea doctoratelor în etnologie, antropologie culturală și istorică, conducător științific pentru elaborarea tezelor de doctorat, titular de cursuri universitare din domeniul etnologiei și etnografiei, expert în elaborarea manualelor de educație tehnologică, coordonator științific în problemele meșteșugurilor populare artistice, președintele Centrului de Etnologie și Ecologie Umană. Are peste 150 de lucrări publicate în țară și peste hotare, inclusiv articole, studii, monografii și manuale, iar prin ele se oferă tot atâtea șanse culturii noastre artistice tradiționale, liant sigur al identității și perpetuării în timp.

Elena Postolachi deține premii, medalii și diplome pentru participare la diverse expoziții cu elaborări deosebite: *Medalia de bronz* pentru promovarea artei din Moldova (1987, Cehoslovacia); cinci *Diplome de gradul I* și *Medalia de Aur* specială pentru ciclul de lucrări în domeniul designului industrial etc.

Cu ocazia acestei minunate aniversări, adresăm doctorului Elena Postolachi urări în spiritul frumoaselor noastre tradiții populare: s-aveți sănătate lungă, încât să v-ajungă pe toată viața; fie-vă voia bună, încât să împărțiți la toți și să primiți pe măsură; să fiți bogată precum este cultura tradițională pe care o promovați; să vă fie de bine cu această împlinire onorabilă și să bateți suta, ca să confirmați, ca etnolog ce sunteți, care este măsura unui veac de om!

*Varvara Buzilă,
secretar științific, MNEIN*

CRITICUL CONSIDERĂRILOR ȘI RECONSIDERĂRILOR

Membrul corespondent al AȘM

Nicolae Bilețchi

la 75 de ani

Născut la 12 martie 1937 în satul Oprișeni-Rădăuți, azi regiunea Cernăuți, Ucraina.

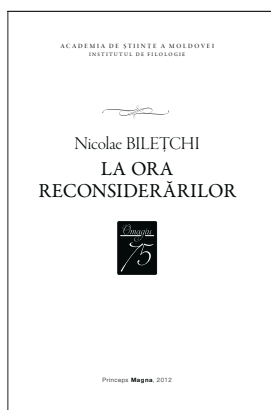
Critic și istoric literar, domeniul științific: literatură română contemporană. Doctor habilitat în filologie (1987), profesor universitar (1997), membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (1992).

Prin tot ce a publicat membrul corespondent Nicolae Bilețchi de-a lungul anilor, și-a impus forța unui savant cu impact. Lucrările Domniei Sale se axează pe probleme de istorie și teorie literară, pe cercetarea procesului literar contemporan din Basarabia. Modul în care a receptat și interpretat savantul fenomenul literar basarabean și cum au fost evaluate contribuțiile sale de către colegii de breaslă se regăsește în cartea *Nicolae Bilețchi la ora reconsiderărilor* (Magna Princeps, 2012), editată de Institutul de Filologie al AȘM. Publicația se vrea un omagiu lui Nicolae Bilețchi, cu ocazia împlinirii, la 12 martie curent, a onorabilei vârste de 75 de ani.

Itinerarul de savant al lui Nicolae Bilețchi n-a fost unul linear și nici lipsit de confruntări, dileme, reveniri și prefaceri creatoare. Despre cum a evoluat eul biografic în cel creativ și cum s-au interconționat aceste două dimensiuni existențiale în destinul lui Nicolae Bilețchi, ne vorbește însuși autorul într-un vast capitol introductiv, intitulat: *Între eul biografic și destinul bibliografic*. Cercetătorul consideră că formația lui științifică era anticipată încă din frageda copilărie și că a învățat mai întâi de toate, la Universitatea Celor Șapte Ani de Acasă. O educație sănătoasă, bazată pe principii morale, pe

lecturi bune a pregătit terenul pentru evoluția savantului de mai târziu. Despre realizările sale științifice, Nicolae Bilețchi vorbește mai puțin. Cu o modestie proverbială, menționată de acad. Gheorghe Duca în prefața volumului, exegetul îl lasă cititor să judece despre efortul său de o viață.

Capitolul *Studii-repere ale concepției științifice a criticului* ne introduce în laboratorul de creație a lui N. Bilețchi. Metoda de analiză a exegetului e cea dialectică, prin care sunt prezentate problemele cu care se confruntă proza: poziționarea acesteia între tradiție și inovare, între imperativele afirmării și restricțiile integrării. În acest compartiment se conturează concepția bine articulată a criticului asupra evoluției romanului basarabean în sec. XX, sunt puse pe tapet disocieri despre poetica romanului, despre structurile acestuia, despre cuceririle în plan estetic ale genului. Al. Burlacu menționează că teoria cercetătorului asupra romanului se deosebea de cea a lui Vasile Coroban și era ilustrată prin concepte fundamentale, cum ar fi: eposul nuvelistic și cel românesc, imaginea lumii și imaginea omului, simbioza liricului și a dramaticului în structura epicului de tip nou, spațiul și timpul artistic, adică problema cronotopului artistic. O atenție deosebită exegetul a acordat-o literaturii bucovinene, în special scriitorilor Vasile Levițchi, Mircea Lutic, Mircea Streinul etc., despre creația cărora a scris studii consistente. De o atenție aparte a beneficiat opera lui Ion Druță, cercetătorul poposind în mai multe exegeze asupra personajelor, a substratului meditativ al prozelor scriitorului. Importantă este perspectiva înnoitoare de cercetare, în special a dramei *Casa mare*, în care, după propria-i mărturisire, mută accentul „de pe eveniment pe sentiment, de pe fabulă pe subiect, punând astfel într-un echilibru perfect realitatea obiectivă și răsfrângerea ei în imagine subiectivă”. Atitudinea e polemică, cercetătorul căutând să înțeleagă unde anume s-a produs ruptura lui Ion Druță de valorile naționale și care este impactul scriitorului asupra literaturii naționale.

Contribuția științifică a lui Nicolae Bilețchi se conturează nu mai puțin în studiile despre dramaturgie, exegetul încercând să cuprindă genul în datele lui esențiale: particularitățile conflictului interior și exterior, situația dramatică, acțiunea, formele dialogului și ale monologului. Meritul lui e că „a urmărit să cerceteze aceste componente nu în mod izolat, ci în interdependență, în dialectica lor extrinsecă și intrinsecă” (Mihail Dolgan).

Un alt compartiment al cărții este consacrat aprecierilor critice ale confrăților de condei. Acribia cercetătorului avizat, care înfruntă fenomenul literar contemporan în toată complexitatea sa, este semnalată de voci precum Iurii Kojevnicov, conducătorul tezei de doctorat și mentorul cel mai important al cercetătorului, Ion Ciocanu, Mihai Cimpoi, Andrei Țurcanu, Mihail Dolgan, Alexandru Burlacu, Timofei Roșca, Dumitru Apetri ș.a.

Fiind exeget al unor genuri în devenire, cum erau în perioada sovietică drama și romanul, N. Bilețchi este văzut ca un istoric literar „de frontieră” (M. Cimpoi), de o „creativitate perpetuă” (Ion Ciocanu). Cert e că Nicolae Bilețchi este un critic al „considerărilor și reconsiderărilor” (Mihai Cimpoi). După anumite cedări ideologiei timpului, *Analizele și sintezele critice* indică etapa reconsiderărilor în creația lui N. Bilețchi. „Ele etalează realibilitatea spiritului combativ, decelarea adevărului de minciună, impun un model generativ, capabil, în această mult-prea-întinsă-epocă-de-tranziție, să facă ordine nu numai în valori, dar și în principiile de moralitate a savantului format în plin regim totalitar” (Alexandru Burlacu) și contribuie în mare măsură „la o înțelegere aprofundată a operelor druțiene și, parțial, a întregii literaturi basarabene postbelice” (Ion Ciocanu). Din aprecierile critice ale colegilor se desprinde ideea că lucrările lui Nicolae Bilețchi au adus limpeziri axiologice în literatura din Basarabia și au impus revizuire serioasă a coeficientului valoric al scrierilor lui Ion C. Ciobanu, Ion Druță, Vladimir Beșleagă, Vasile Vasilache, Aureliu Buisiuc, George Meniuc, Serafim Saka, Mihail G. Ciubotaru, Nicolai Costenco, Gheorghe Malarciuc, Alexei Marinat, Vera Malev, Dumitru Matcovschi, Nicolae Esinencu etc.

Celelalte compartimente ale cărții cuprind interviuri, polemici, contribuția criticului în procesul de redeșteptare națională, în special în bătălia pentru limba română. Bibliografia selectivă din final omologhează publicațiile lui N. Bilețchi de-a lungul anilor, iar *Viața în imagini* din ultimul capitol înțelege profilului uman și științific al savantului.

De o eleganță solemnă, distins în atitudine și expresie, domnul Nicolae Bilețchi ne dă astăzi o lecție de tinerețe și vigurozitate a spiritului. La mulți ani la fel de tineri și viguroși, domnule academician!

Dr. Nina Corcinschi